

Nowe trendy w planowaniu kariery zawodowej

Nowoczesne podejście do kariery zawodowej jako ścieżki rozwoju zawodowego polega na zaplanowaniu jej oraz wytyczeniu przez daną osobę celu bądź celów, które zamierza ona osiągnąć w trakcie pracy zawodowej. Nie może się to jednak odbywać bez nieustannego analizowania zmian i procesów, jakie zachodzą na współczesnym rynku pracy. Przy podejmowaniu decyzji zawodowych należy brać pod uwagę wszystkie aktualnie zachodzące zjawiska społeczno – gospodarcze, które znacząco będą wpływać i modyfikować nasze plany oraz wyznaczać zakres niezbędnych kompetencji, które będziemy musieli zdobyć. Bardzo trudno jest jednoznacznie określić globalną wizję rynku pracy w przyszłości, gdyż powstające rynki są ograniczonei nietrwałe.

O ile w niektórych zawodach pracodawcom trudno jest znaleźć dobrego pracownika i nic nie wskazuje, aby w najbliższym czasie uległo to zmianom, o tyle w innych rzeczywiście możliwa jest recesja i wzrost bezrobocia. Pracodawcy mają trudności ze znalezieniem ludzi z odpowiednimi kwalifikacjami, którzy nie tylko mają wiedzę, ale też potrafią ją wykorzystać. Przedsiębiorcy wymieniają trudność znalezienia pracowników o potrzebnych im kompetencjach jako jedną z głównych barier rozwoju swoich firm.¹ Niewątpliwie konieczne staje się lepsze przystosowanie do wymogów związanych ze zmiennością pracy i ról zawodowych i przygotowanie się także na okresy bezrobocia. Dynamiczne zmiany na rynku pracy powodują, że człowiek nie może wiązać swojej kariery zawodowej tylko z jednym wyuczonym zawodem. Dzisiejszy rynek pracy wymusza na nas konieczność zdobywania wciąż nowych, innych umiejętności i elastycznego dostosowywania się do jego potrzeb. Przede wszystkim zaś trzeba samemu wziąć odpowiedzialność za własną przyszłość zawodową i zrozumieć, że kariera wymaga nieustannego inwestowania w siebie, w dalsze kształcenie i doskonalenie posiadanych już umiejętności. Na nic zda się sam dyplom czy świadectwo ukończenia szkoły, jeśli nie będziemy stale aktualizować posiadanej wiedzy. Nie ma efektywnego zarządzania karierą zawodową bez uwzględnienia konieczności kształcenia ustawicznego.

Kariera dziś to doskonalenie swoich kwalifikacji, umiejętności, poszerzanie wiedzy tak, aby nasza wartość na rynku ciągle rosła. Specjaliści podkreślają, że nowy sposób pojmowania kariery polega na nieustannej analizie tego, co się dzieje w otoczeniu biznesowym. Wybór określonego kierunku studiów, czy szkolenia nie powinien opierać się na tym, co teraz jest poszukiwane na rynku pracy, ale co prawdopodobnie będzie

¹ http://pkpplewiatan.pl/wydawnictwa/files/publikacje/Kwalifikacje_dla_potrzeb_pracodawc_w_web.pdf - dostępna 6.06.2013

przydatne w dalszej perspektywie czasowej, za kilka czy kilkanaście lat. Stąd też kluczowe wydają się takie cechy, jak: umiejętność planowania długofalowego, szerokie horyzonty i zdolność do podejmowania ryzyka. Planowanie kariery nie może być oczekiwaniem na to co może się zdarzyć, ale wymaga przedsiębiorczości i wzięcia sprawy we własne ręce.

W gospodarce opartej na wiedzy pewne cechy psychologiczne jednostki, a także wiedza i konkretne umiejętności stają się kluczowe dla odniesienia sukcesu. Obecnie obserwuje się zapotrzebowanie rynku pracy na pracowników wysoko wykwalifikowanych, wszechstronnie uzdolnionych, władających biegle kilkoma językami, o doskonałej kondycji psychofizycznej. Z raportu Banku Światowego „Skills, not Just Diplomas”² wynika, iż pracodawcy szukają wśród pracowników osób o wysoko rozwiniętych umiejętnościach komunikacyjnych i poznawczych, którzy poradzą sobie z wykonywaniem zadań nierutynowych; spada natomiast zapotrzebowanie na pracowników wykonujących rutynowe i manualne czynności. Wśród najczęściej wymienianych umiejętności, na które jest zapotrzebowanie, znajdują się takie kompetencje, jak umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce, umiejętność rozwiązywania problemów czy umiejętność pracy w grupie.

Oczekiwania pracodawców mogą się różnić w zależności od rodzaju branży i rodzaju oraz wielkości firmy. W organizacjach mniejszych bardziej poszukiwani są pracownicy wszechstronni, doświadczeni i elastyczni, którzy poradzą sobie z wieloma różnymi zadaniami w obrębie jednego stanowiska pracy. Im większa firma, tym większa specjalizacja i bardziej poszukiwane są u pracowników umiejętności pracy w zespole (współpracy, komunikacji, odpowiedzialności za powierzony odcinek pracy). Wszechobecna informatyzacja sprawia, że dostęp do wiedzy jest właściwie nieograniczony. W związku z tym, pracownicy muszą sobie dobrze radzić z nowoczesnymi technologiami oraz posiadać umiejętność wykorzystania swojej wiedzy w praktyce. Zmienia się także forma świadczenia pracy i zatrudnienia – wiele osób pracuje zdalnie, a efekty swojej pracy przesyła z miejsca aktualnego pobytu. Takie świadczenie pracy wymaga: samodzielności, terminowości, odpowiedzialności oraz umiejętności dobrej organizacji i planowania.

Jednocześnie rozwijająca się polska gospodarka potrzebuje specjalistów – przede wszystkim absolwentów szkół zawodowych, techników i uczelni wyższych kształcących na

² http://siteresources.worldbank.org/ECAEXT/Resources/101411_FullReport.pdf - dostępna 3.06.2013

kierunkach technicznych. Coraz więcej młodych ludzi, chcąc sprostać oczekiwaniom i potrzebom pracodawców, decyduje się na kierunki politechniczne i zamawiane zwiększające prawdopodobieństwo zatrudnienia, takie jak: budownictwo, informatyka, inżynieria środowiska, mechanika i budowa maszyn, automatyka i robotyka czy biotechnologia.

Jak wynika z raportu Bilans Kapitału Ludzkiego 2012, który powstał przy współpracy PARP i Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego absolwenci kierunków ścisłych, a zwłaszcza tych z listy „zamawianych” przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego łatwiej zdobywają pracę niż ich rówieśnicy. Odsetek bezrobotnych z dyplomem budownictwa, informatyki czy matematyki jest dużo niższy niż ogół osób znajdujących się bez pracy w Polsce. Odsetek bezrobocia wśród absolwentów tych kierunków z ostatnich 10 lat to około 5%.³ Pamiętać jednak należy, że grupa absolwentów kierunków zamawianych jest jednak niejednorodna i sytuacja ich na rynku pracy może się różnić w zależności od ukończonego kierunku. Nie wszyscy studenci kierunków określonych jako strategiczne są w tak samo dobrej sytuacji. Perspektywy zatrudnienia absolwentów kierunków zamawianych takich jak inżynieria środowiskowa czy ochrona środowiska nie są wcale optymistyczne.

Nie ulega wątpliwości, że bardzo trudno jest w obliczu tych wszystkich zmian nadażyć za potrzebami rynku pracy. Należy brać pod uwagę fakt, że za parę lat rynek pracy może nasycić się specjalistami, których brakuje dzisiaj. W związku z tym, podejmując decyzje edukacyjne należy kierować się aktualnymi tendencjami na rynku pracy i zdobywaniem kompetencji uniwersalnych, które się nie dezaktualizują, i które można zastosować w różnych obszarach, np. umiejętności komunikacyjne czy językowe.

Dlatego najlepiej zacząć myśleć o swojej karierze zawodowej jak najwcześniej jeszcze w trakcie nauki w szkole średniej i planować ją zawsze o kilka lat do przodu. Przy zastanawianiu się nad możliwymi wariantami kariery zawodowej, wskazane jest oprócz poznania oczekiwań pracodawców i aktualnych tendencji na rynku pracy, także przeanalizowanie takich czynników jak: własne indywidualne predyspozycje, zdolności, umiejętności, posiadana wiedza. Przydatny może być tu kontakt z doradcą zawodowym, który pomoże w uporządkowaniu tych informacji, zrobieniu bilansu mocnych i słabych stron oraz zaplanowaniu ścieżki kariery biorąc pod uwagę wszystkie te czynniki.

³ <http://www.nauka.gov.pl/ministerstwo/aktualnosci/aktualnosci/artukul/z-dyplomem-latwiej-o-prace/> dostępna 3.06.2013

Reasumując, aby funkcjonować na dzisiejszym rynku pracy z sukcesem trzeba być otwartym i gotowym do podejmowania większego ryzyka, stale monitorować rynek pracy i starać się przewidywać kierunki rozwojowe w gospodarce oraz akceptować i samodzielnie kreować zmiany dotyczące kariery zawodowej.

Opracowała:
Małgorzata Sinior

Źródła:

1. <http://www.rynekpracy.pl/artukul.php/wpis.624> - dostępna 3.06.2013
2. http://siteresources.worldbank.org/ECAEXT/Resources/101411_FullReport.pdf - dostępna 3.06.2013
3. <http://www.nauka.gov.pl/ministerstwo/aktualnosci/aktualnosci/artukul/z-dyplomem-latwiej-o-prace/> - dostępna 6.06.2013
4. http://pkpplewiatan.pl/wydawnictwa/files/publikacje/Kwalifikacje_dla_potrzeb_pracodawc_w_web.pdf - dostępna 6.06.2013.